

Aktivnosti i vrijeme provedeno na otvorenom djece predškolske dobi

Godinić, Anja

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:728971>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-25**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Anja Godinić

AKTIVNOSTI I VRIJEME PROVEDENO NA OTVORENOM
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Diplomski rad

Zagreb, srpanj, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Anja Godinić

AKTIVNOSTI I VRIJEME PROVEDENO NA OTVORENOM
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Diplomski rad

Mentor rada:

izv. prof. dr. sc. Vatroslav Horvat

Zagreb, srpanj, 2022.

Sažetak

Igra je osnovna potreba svakog djeteta te se ona proteže kroz sve segmente njegova funkcioniranja. Kroz igru se izražava, opušta, upoznaje okolinu i samog sebe, u njoj nalazi utjehu, pomoć, ali i stvara svoj vlastiti svijet. Kada tako nešto stavimo u prirodu, dobijemo bezbroj mogućnosti s pregršt poticaja, materijala, neograničen prostor i slobodu. Mnogo je istraživanja koja dokazuju prednosti igre u prirodi te njezin pozitivan utjecaj na cjelokupni razvoj djeteta.

Svrha ovog diplomskog rada je teorijski prikazati neke od relevantnih spoznaja o igri na otvorenom djece rane i predškolske dobi te njenoj dobrobiti za rast, razvoj i zdravstveno stanje te kroz istraživanje prikazati koliko vremenski djeca provode na otvorenom te kojim aktivnostima te bave. Osim činjenica i spoznaja o igri na otvorenom, aktivnosti će biti prikazane i putem fotografija kojim sam ja sama autor.

Ključne riječi: aktivnosti na otvorenom, igra u prirodi, vrijeme provedeno na otvorenom, istraživanje, razvoj

Summary

Preschool children activities and time spent outdoors

Play is a basic need of all the children and it extends through all segments of their functioning. Through the game children express themselves, relax, get to know the environment and one another, find comfort, help each other and also manage to create their own worlds. When we put something like that in nature, we get countless possibilities with a handful of stimuli, materials, unlimited space and freedom. There is a lot of research that proves the benefits of play in nature and its positive impact on the overall development of children.

The purpose of this thesis is to theoretically present some of the relevant knowledge about outdoor play of children of early and preschool age and its benefits for growth, development and health through this research to show how much time children spend outdoors

and in which activities they engage in. In addition to facts and knowledge about outdoor play, the activities will be shown through photographs of which I am the author.

Keywords: outdoor activities, outdoor play, outdoor time, research, development

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Dosadašnja istraživanja.....	12
3. Metode rada	15
3.1. Cilj i hipoteze.....	15
3.2. Uzorak ispitanika i varijable.....	15
3.3. Metode obrade podataka.....	16
4. Rezultati i rasprava	17
5. Zaključak.....	24
6. Literatura.....	26
7. Prilozi.....	29

1. Uvod

Slobodno se vrijeme i način korištenja kroz vrijeme mijenjalo. Razvojem industrije i tehnologije, ono dobiva društvenu i sociokulturnu važnosti, a podložno je i mnogim utjecajima. Obzirom na hedonističko shvaćanje načina života danas, u kojem prevladavaju kulturno nepoželjne aktivnosti, vrlo su nametljivi i agresivni sadržaji u strukturi slobodnog vremena djece i mladih (Badrić i Prskalo, 2011).

„Nastanak i razvoj industrijskog društva, uz brojne druge posljedice, rezultirao je nastankom, zapravo specifičnim oblikovanjem kategorija mladih i mladosti uopće, a također i kategorijom slobodnog vremena“ Perasović (2009) prema Badrić i Prskalo (2011).

Ono što Badrić i Prskalo (2011) navode kao važno, je da slobodno vrijeme mora biti što bolje organizirano, a samim time i kvalitetno iskorišteno. Unatoč tome mladi i dalje češće, u slobodno vrijeme, odabiru aktivnosti koje ne traže nikakav tjelesni napor, zahvaljujući tehnološkim dostignućima. Osim što tako provedeno vrijeme narušava ponajprije zdravlje mladog čovjeka, na taj način zapostavljen je čitav niz sposobnosti koja nemaju mogućnost da se razviju u tim aktivnostima.

U životu djece najdominantnija aktivnost je igra. Postoji niz teorija kojima se opisuje igra. Igra je složena i multifunkcionalna aktivnost koja proizlazi iz unutrašnje potrebe djeteta (Rajić i Petrović Sočo, 2015). Prema Brownu (2001) ona je biološki nagon te je djeca provode neovisno o vanjskim čimbenicima, igračkama ili poticajima (Rajić i Petrović-Sočo, 2015).

Sve te teorije igre podrazumijevaju određene zajedničke karakteristike, a to su:

- nije obvezna niti potaknuta vanjskim čimbenicima – igra je intrinzično motivirana aktivnost
- spontana je te samoj sebi svrha, oslobođena vanjskih kazni
- ne predstavlja ozbiljnu izvedbu aktivnosti ili ponašanja
- nesputana je vanjskim pravilima
- podrazumijeva aktivni angažman djeteta
- navodi dijete na razmišljanje što može učiniti s određenim predmetom ili osobom. (Rubin, Fein i Vandenberg, 1983, prema Klarin, 2017)

Dok govorimo o igri na otvorenom, važno je spomenuti kako ona pruža brojne dobrobiti za dijete, kroz nju stječe senzorna iskustva koja mu omogućavaju bolje razumijevanje svijeta koji ga okružuje (Pompermaier, 2010 prema Horvat i Jukić Lušić, 2012). Prema Martensson (2010) dječja je igra raznovrsnija na otvorenom, prirodnom i neurednom prostoru, upravo zbog toga što djeci pruža više mogućnosti da pronalaze rješenja i odgovore na mnoga pitanja, čime bi boravkom u zatvorenom prostoru ostala na neki način zaključana. Moore i Cooper (2014) igru na otvorenom nazivaju znanstvenim laboratorijem na otvorenom prostoru. Takav termin iskorišten je zbog nepredvidivih segmenata i dinamičnog konteksta igre koji se manifestiraju u istraživačkim aktivnostima kao što su prikupljanje, razvrstavanje, mjerenje i uspoređivanje, što kod djece pogoduje razvoju znanstvenog mišljenja. Prema Louv (2005) igra na otvorenom kod djece razvija kreativnost, samostalnost, maštu, istraživanje, a posebnu pažnju pridaje aktivnostima u netaknutoj prirodi kao što su šetnja šumom, istraživanje biljaka i životinjskog svijeta, planinarenje, pričanje priča oko logorske vatre, plivanje, ribolov. Osim toga, u svojoj knjizi ukazuje na važnost boravka kao terapiju za psihičke i tjelesne poremećaje i tegobe.

Slika 1.

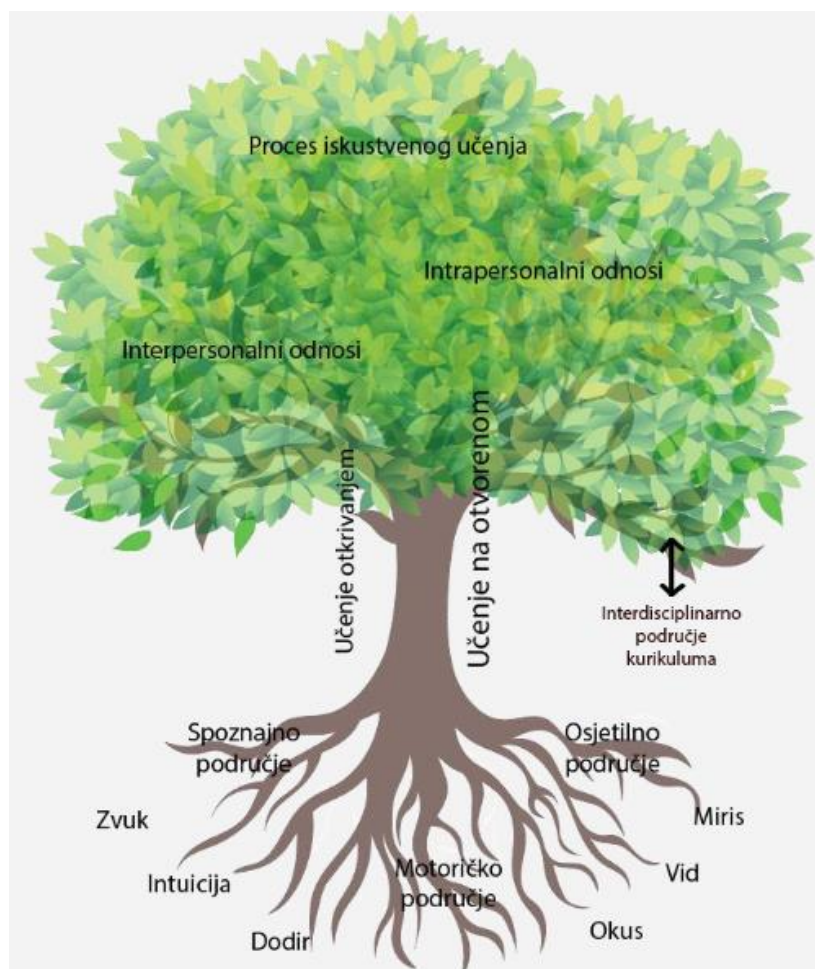
Aktivnosti na otvorenom (autor: Anja Godinić)



Osim što je kretanje potrebno svakom djetetu zbog razvijanja i poboljšavanja koncentracije, opuštanja i oslobađanja napetosti (Pihač, 2011), u igri na otvorenom djeca dobivaju sasvim drugačiju dimenziju igre i nove načine na koje mogu istraživati (Požgaj, 2015). Osjetila su kao vrata kroz koja svijet ulazi u samo dijete te se na taj način svi dojmovi koji djeca dožive putem osjetila prihvaćaju kao istiniti. Ono što je neosporivo – u prirodi je djeci najdostupnije istraživanje putem osjetila (Valjan Vukić, 2013). Autorica Jurčević Lozančić (2016) ističe kako prirodni stimulansi u okruženju kao što su boje, zvukovi i mirisi, pogoduju dječjem razvoju i holističkom razvoju djeteta. Schepers i Van Liempd (2010) navode kako se na otvorenom prostoru može više toga otkriti i probati nego u zatvorenom. Djeca se tamo mogu prepustiti mašti, koristiti razne prirodne materijale kao što su štapovi, lišće, pijesak, voda, a isto tako slobodni su vikati i galamiti (figurativno i doslovno). Vani je više prostora za, jednostavno, sve. Zbog svega navedenog, autori ističu kako treba odraslama, a ne djeci, pomoći da svladaju vlastitu zabrinutost i strahove.

Slika 2.

„The model of outdoor learning“ (Priest, 1986. , prema Tuuling, Ugaste, Öun, 2015. , str. 13)



Slika 3.

Konstruktivne igre na otvorenom (autor: Anja Godinić)



Louv (2005) ističe kako je odrastanje pod utjecajem odraslih drugačije od onoga kako se očekuje prirodno, a u želji da se dijete što prije osamostali ukradeno mu je djetinjstvo i igra. Jedini lijek za takvo što je omogućiti djeci da borave vani, da im damo što više slobode i prostora da razvijaju svoja „jedra“. Vrijednosti prirode za dječji razvoj ne nalaze se u samoj prirodi, nego u tome kako je djeca koriste, a vani će biti zabavno kada djecu dođu do neposrednosti, slobode, otpornosti i povezanosti. Isti autor navodi ako želimo pomoći djeci da kasnije ne pripadaju onoj skupini koja je izgubila pomnost, moramo im dati prilike za to, a to nije moguće ispred TV-a ili računala, niti u školi, ni u vrtiću...Kao idealna mjesta ukazuju se šuma, vrt, park, uz potok, jezero, na livadi ili balkonu, svugdje gdje je život koji ne traži ništa drugo osim da se živi u neiskorištenoj prirodi – tamo gdje nismo mi uredili svijet, već je on sam od sebe šaren.

O vezi djece i prirode, Louv (2005) navodi:

Djeci priroda pristupa u mnoštvu oblika. Tek oteljeno tele, kućni ljubimac koji živi i umire, utabani puteljak kroz šumu, tvrđava izgrađena usred žarkih kopriva, močvara, misteriozna granica prazne poljane – kakav god oblik poprimila, djetetu predstavlja stariji, širi svijet odvojen od roditelja. Suprotno televiziji, priroda ne krade vrijeme, nego ga povećava. Priroda iscjeljuje dijete koje živi u rastrganoj obitelji ili najviše u susjedstvu. Ona je prazna ploča na kojoj dijete ucrtava i nanovo tumači fantazije svoje kulture. Priroda u djetetu potiče kreativnost, jer zahtijeva vizualizaciju i potpunu iskorištenost osjetila. Ako dobije priliku, dijete će metež svijeta donijeti u šumu, isprati ga u brzacu, preokrenuti ga da pogleda što ima na drugoj, neviđenoj strani tog meteža. Priroda također može dijete uplašiti, a taj strah ima svoju svrhu. U prirodi dijete pronalazi slobodu, ulazi u svijet mašte i samoću: mjesto udaljeno od svijeta odraslih, odvojeni mir. To su neke od praktičnih koristi prirode, ali se na dubljoj razini priroda daje djeci – radi sebe, a ne kao odraz kulture. Na toj razini nedokučiva priroda izaziva poniznost. Kao što najistaknutiji pjesnik prirode Gary Snyder piše, pridajemo dva značenja riječi „priroda“, (engleski „nature“, op. prev.) koja dolazi od latinske riječi natura – rođenje, ustroj, značaj, tijek stvari – dok je korijen riječi natura, nasci – roditi se. U svom najširem tumačenju, priroda obuhvaća materijalni svijet i sve njegove predmete i pojave; po toj definiciji, neki stroj je isto dio prirode. Također je to i otrovni otpad. Drugo značenje je ono što zovemo „vani“ ili „na otvorenom“ (engleski „outdoor“ - također izvan kuće, na zraku, op. prev.). U tom smislu, stvari napravljene ljudskom rukom nisu dio prirode, već su odvojene od prirode. (str. 7., 8.)

Isti autor u svojoj knjizi „Posljednje dijete u šumi“ navodi kako zbog sve većeg korištenja modernih tehnologija, igara, digitalnih uređaja (mobilni telefon, tablet, laptop, igrače konzole i slično) dolazi do pojave poremećaja nedostatka prirode.

Valjan Vukić (2013) u poticajno vanjsko okruženje ubraja sva mjesta u prirodi koja djeci omogućavaju neposredno učenje. Priroda pruža dovoljno slobode istraživanja i kretanja no boravak na otvorenom se ne treba ograničiti samo da prostor dvorišta odnosno igrališta. U šumama, na livadama, u polju, na vrtovima djeca mogu promatrati rast biljaka, uočavati promjene koje se događati na listovima, promatrati cvijeće, uzgoj voća i povrća i sve ono što se događa prirodno, bez utjecaja čovjeka.

Igra u prirodi djeci omogućuje istraživanje svijeta koji ih okružuje, a na nama odraslima je da pronađemo načine na kojima ćemo djeci omogućiti pristup prirodi, čak i u urbanom okruženju. Vanjski prostor u kojem djeca borave treba imati dovoljno prostora za nesmetanu igru te treba poticati grupiranje i druženje, a okoliš mora sadržavati zelenilo (Martensson, 2010).

Slika 4.

Slobodna igra u šumi (autor: Anja Godinić)



Obzirom da igra na otvorenom najčešće podrazumijeva tjelesnu aktivnost i to najviše u obliku udaranja, trčanja, skakanja, lovljenja, penjanja i slično, govorimo o tome da takva igra utječe na tjelesni razvoj djeteta (Pellegrini, 2009). Ovisno o stupnju motoričkog razvoja, energiji i fizičkoj sposobnosti djeteta odabiremo tjelesnu aktivnost koju ćemo provoditi s određenoj dobi djece. Mlađa i djeca predškolske dobi će se zato uvijek uključivati u igre u kojima se koriste grube motoričke vještine, penjanje, trčanje, skakanje, a na taj način će usavršavati tjelesne vještine i sposobnosti (Yawkey i Pellegrini, 2018). Isti autori smatraju kako je igra moguće i kod novorođenčadi te je dijele na istraživačku i društvenu i navode sljedeće: Istraživačka igra podrazumijeva sve aktivnosti koje se mogu odvijati na otvorenome, odnosno gledanje, hvatanje, dodirivanje i sve ostalo što pridonosi rastu i kontroli mišićnih i skeletnih sustava, percepciji i ovladavanju objekta.

Slika 5.

Tjelesne aktivnosti na otvorenom (autor: Anja Godinić)



Osim razvoja grube i fine motorike koje omogućuju razvoj ravnoteže (Klarin, 2017), tjelesna aktivnost na otvorenom utječe i na razvoj koordinacije, senzornog sustava pri kretanju, stvaranje slike u odnosu na objekt, a također prevenira niz zdravstvenih tegoba kao što su pretilost i dijabetes (Travick-Smith, 2018). Tjelesna aktivnost na otvorenom idealna je i za sintetiziranje vitamina D koji pogoduje kostima i također smanjuje rizik nastanka dijabetesa i kardiovaskularnih bolesti, ističu Misra, Pacuad, Petryk, Collet-Solberg i Kappy (2008).

Goldberg i Posokhova (2003) ističu kako igra na otvorenom ima veliki značaj za spoznajni razvoj djeteta. U igri na otvorenom djeca istražuju, otkrivaju i spoznaju okolinu kroz sva osjetila. Nakon što kroz osjetila dožive ono što ih okružuje, razvijaju razumijevanje tih istih iskustava te uče na temelju vlastitih iskustava čija kvaliteta i raznolikost pomažu u ostvarivanju njihovih potencijala.

Slika 6.

Istraživačke aktivnosti na otvorenom (autor: Anja Godinić)



Spoznajni procesi do kojih dolazi prilikom istraživanja u dječjoj igri jednaki su kognitivnim procesima do kojih dolazi prilikom učenja (Klarin, 2017). Russ (2004, prema Klarin, 2017) navodi sljedeće kognitivne procese koji se pojavljuju u igri:

- organizacija – dijete, igrajući se, uči pričati priče logičnim redoslijedom te je sposobno definirati uzrok i posljedicu
- divergentno mišljenje – dijete, igrajući se, uči generalizirati različite ideje
- simbolizam – dijete, igrajući se, uči transformirati objekte te preoblikovati i redefinirati predmete koji ga okružuju

- fantazije – dijete, igrajući se, razvija maštu, zamišlja te se pretvara da je u nekom drugom vremenu i prostoru.

Obzirom na to da se prilikom aktivnosti na otvorenom djeca najčešće formiraju u skupine, igra na otvorenom ima važnu ulogu u razvoju emocija. Klarin (2017) navodi emocionalne kompetencije koje dijete razvija kroz igru: empatija, solidarnost, poštivanje pravila, odgovornost, samokontrola, samostalnost. A osim niza kompetencija, navodi kako je za zdravi emocionalni razvoj vrlo važno uključivanje roditelja/skrbnika u igru, budući da u igri dolazi do fizičkog/tjelesnog kontakta koji je djetetu važan za stvaranje osjećaja sigurnosti i pripadnosti.

Klasifikacija vrste igara s obzirom na spoznajnu složnost:

- Funkcionalna igra
- Konstruktivna igra
- Igra pretvaranja/simbolička igra
- Igra s pravilima (Smilansky, 1968; prema Vasta i sur., 2005).

Prema Duran (2003) funkcionalna igra se određuje kao igra pomoću koje u djetetu sazrijevaju nove funkcije (motoričke, osjetne i perceptivne). Dijete ispituje svoje funkcije i funkcije drugog objekta te takva igra nastaje u dodiru djeteta s fizičkom okolinom. Autorica navodi tri oblika funkcionalne igre:

- Osjetilna – motorna aktivnost vlastitim organima
- Rukovanje materijalom
- Pokretne igre uz korištenje rekvizita

Whitebread i sur. (2017) navode kako funkcionalna igra uključuje igranje s objektima od prvog trenutka kada dijete može objekt uhvatiti i držati. Takva igra omogućuje djetetu rano istraživačko ponašanje, a dijete u najranijoj dobi najčešće objekte istražuje usnama, rotira ih pri gledanju, miluje, udara, baca i ispušta. Sve to pozitivno utječe na razvoj fine i grube motorike te kompletan senzomotorički razvoj.

Funkcionalna igra na otvorenom može biti obogaćena prirodnim materijalima kao što su kamenčići, grančice, lišće, cvijeće, pijesak, zemlja, korijenje...

Konstruktivna igra prema Klarin (2017) označava aktivnost kojom je dijete usmjereno na stvaranje slaganjem, oblikovanjem, gradnjom, raspoređivanjem. Isto tako, navodi kako konstruktivna igra pridonosi razvoju specijalnih koncepata, odnosa, proporcija i matematičkih sposobnosti kod djece. Na otvorenom djeca mogu konstruirati, graditi, oblikovati i slagati

pomoću svih materijala koje pronađu u svojoj okolini pa tako od grana, kamenja i blata mogu oblikovati brod, avion, kuću...

Autorica Miljak (2009) navodi kako u simboličkoj igri dijete samostalno uči kako se realni

predmeti i aktivnosti mogu zamijeniti simbolima (igračkama i aktivnostima), a kasnije se i riječima, a prema Šagud (2002) u simboličkoj se igri javlja elementarni oblik apstraktnog mišljenja, dijete se koristi gestama, zvukovima i objektima da bi reprezentiralo stvarane događaje i predmete. Prije same igre dijete će svaki predmet koji će upotrijebiti istražiti od čega je, što sve može s njim raditi, okretat će ga, gledati, opipati i baciti. Tek kada ga istraži može se s njim igrati, a koliko će upoznavanje djeteta i predmeta trajati nemoguće je odrediti, kod neke djece potraje dulje, a kod neke kraće, ovisno o dobi djece i o složenosti predmeta (Miljak, 2009). Piaget (prema Duran, 2003) navodi kako je simbolička igra neizbježna u životu svakog djeteta, a njen vrhunac se očituje između treće i četvrte godine.

Simbolička je igra vrlo česta na otvorenom zbog mogućnosti upotrebe raznovrsnih materijala i poticaja, tako primjerice u simboličkoj igri trgovine listovi mogu predstavljati novčanice, a kamenčići, plodovi s drveća i grančice razne proizvode koji se mogu kupiti u trgovini, dok kore drveta mogu poslužiti kao police na kojima će ti proizvodi biti izloženi.

Igra s pravilima prema Klarin (2017) tipična je za djecu školske dobi, pojavljuje se usporedno s igrom uloga, a pridržavanje određenih pravila u igrama potiče razvoj samokontrole kod djece. Piaget (1962) igre s pravilima opisuje kao regulacijski mehanizam društvenih odnosa. Kao dvije najvažnije funkcije igre s pravilima ističe: socijalnu integraciju koja podrazumijeva približavanje članova grupe, podvrgavanje pravilima i normama, samokontrolu te socijalni diferencijaciju koja se odnosi na povećanje rastojanja među članovima iste grupe, segregaciju podgrupa i individualizaciju (Duran, 2003).

Ivić (1983) smatra igre s pravilima oblikom komunikacije, tipom socijalne prakse, mehanizmom reguliranja društvenih odnosa u dječjoj grupi, Roberts i sur (1959) dijele igru s pravilima u tri kategorije: igre fizičke vještine, šanse i strategije, a Caillois (1979) pak sve igre razvrstava na četiri kategorije: natjecanje, šanse, simulacije i vrtoglavice (Duran, 2003).

Igra s pravilima djeci omogućuje isprobavanje različitih oblika suradnje, osjećaj pobjede i poraza, natjecanje što utječe na razvoj njegovih društvenih vještina (Klarin, 2017). Na otvorenom djeca mogu primijeniti sve igre pravila od lovica, Crne kraljice, graničara, skrivača do križić-kružić pomoću kreda na pločniku.

S obzirom na društvenu dimenziju igre na otvorenom prema Parten (1932., prema Klarin, 2017) razlikujemo:

- promatranje – dijete, ne uključujući se u igru, samo promatra druge kako se igraju;
- samostalnu igru – dijete se, ne primjećujući ničiju prisutnost, samostalno igra;
- usporednu igru – dijete se igra pored druge djece, ali bez međusobne suradnje i komunikacije;
- povezujuću igru – dijete se igra s drugom djecom, no nemaju zajednički cilj;
- suradničku igru – dijete se igra surađujući s drugom djecom, smišljajući zajedničke ciljeve, pravila i aktivnosti.

Veliku ulogu u djetetovoj igri imaju vršnjaci. Odnosi s vršnjacima utječu na razvoj socijalnih vještina, a odnosi između djece s godinama postaju više bliski i razvija se veća privrženost (Berndt i McCandless, 2011, prema Klarin, 2017). Autorica Jurčević Lozančić (2016) navodi kako su odnosi bitan čimbenik u izgradnji socijalne kompetencije koja se upravo razvija u ranoj i predškolskoj dobi.

Osim vršnjačke uloge, važno je za spomenuti i ulogu odgojitelja u dječjoj igri. Prema Državno pedagoškom standardu (2008) odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja provodi odgojno-obrazovni program rada s djecom predškolske dobi te pravodobno planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima. Prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom, vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za izvođenje različitih aktivnosti, a pri tome radi na zadovoljenju svakidašnjih potreba djece i njihovih razvojnih zadaća te potiče razvoj svakoga djeteta prema njegovim sposobnostima. Odgojitelj je odgovoran je za provedbu programa rada s djecom kao i za opremu i didaktička sredstva kojima se koristi u radu.

Uloga odgojitelja u dječjoj igri prema Šagud (2002) može biti:

- paralelni suigrač – nije u izravnoj igrovnoj interakciji s djetetom već se igra istodobno radi pokazivanja mogućnosti uporabe sredstava za igru,
- suigrač – igra se ili „zamišlja“ okolnosti ili aktivnosti zajedno s djetetom (djecom) i neizravno sugerira pravac igranja uz zajedničku provjeru toka igre,
- tutor – podučava i izravno usmjerava i određuje pravac igre uz dominantnu ulogu,

- predstavnik realnosti – instruiira, podučava i ukazuje na realnije rekonstruiranje stvarnosti u igri.

Autorica Klarin (2017) navodi da na djetetovo ponašanje tijekom igre poprilično utječu odgojitelj i njegova interakcija s djetetom, dok Frost, Reifel i Wortham (2012; prema Badurina, 2015) ističu važnost umjerenosti odgojitelja u dječjoj igri, jer njihova površnost i nedostatak angažiranosti rezultira negativnim učinkom, baš kao i njihova ekstremna uživiljenost u igru u kojoj preuzimaju glavnu ulogu.

S druge strane, za kreiranje igre na otvorenom iznimno je važno prostorno-materijalno okruženje. Slunjski (2011) ističe važnost fizičkog okruženja u procesu učenja koji koincidira s konstruktivističkim pristupom čiji je utemeljitelj Piaget, a koji polazi od stava da djeca svoje znanja kontinuirano sama izgrađuju, nadograđuju, reorganiziraju i rekonstruiraju. Prostorno-materijalno okruženje s raznovrsnosti u izboru igračaka će stimulirati djetetove intelektualne vještine i znatiželju te doprinijeti profiliranju i uobličavanju dječje simboličke igre (Lu Soo Ai, 2007., 55; prema Badurina, 2015). Ako želimo da igra djeci pruža razne izazove i zanimljiva iskustva, pomaže im u učenju i razvoju, prije same ponude materijala i poticaja potrebno je dobro razmisliti o mogućnosti njihova korištenja i načinima na koje mogu poticati djecu na igru i učenje te koliko su u skladu s njihovim interesima i razvojnim potrebama (Ducan i Lockwood, 2008; prema Badurina, 2015). Kad se radi o igri na otvorenom, materijala je mnoštvo, lako ih se pronalazi te su izvrstan poticaj za istraživanje. Prirodni materijali kod djece potiču razvoj kreativnosti, mašte pa i ekološke osviještenosti koja je u današnjem svijetu zaista potrebna.

2. Dosadašnja istraživanja

Badrić i Prskalo (2011) ističu nekoliko istraživanja na temu načina provođenja slobodnog vremena kod djece. Jedno od tih istraživanja je dvogodišnje istraživanje koje je provedeno u Velikoj Britaniji na uzorku od djece u dobi od 11 do 15 godina. Istraživanje je provedeno u svrhu boljeg razumijevanja životnog stila mladih ljudi. Ono što se navodi kao glavna aktivnost u slobodnom vremenu tih ljudi je gledanje televizije nakon čega slijedi slušanje glazbe, pisanje zadaće, rad na računalu. Ono što je u manjoj mjeri zastupljeno su sportske aktivnosti, a neke od tih aktivnosti su uglavnom nogomet i vožnja biciklom za dječake te hodanje i plivanje za djevojčice.

Istraživanje u Danskoj (Mehlbye i Jensen, 2003) koje je provedeno nad populacijom djece, pokazalo je da je jedna od glavnih aktivnosti djece bavljenje sportom. Od ispitane djece, velika većina je sportski aktivna, dok samo mala skupina djece se ne bavi nikakvim sportskim aktivnostima u slobodno vrijeme (Badrić i Prskalo, 2011).

Provedeno istraživanje u Norveškoj (Sjolie i Thuen, 2002), na uzorku urbane i ruralne populacije djece, pokazuje da djeca koja autobusom putuju u školu tjedno provedu 4,2 sata u školskom autobusu, a 9,1 sati tjedno provode u tjelesnim aktivnostima. Djeca koja pak žive u urbanim područjima provode gotovo isti broj sati u tjelesnim aktivnostima – 8,9 sati tjedno. Razlika se pojavljuje u tome što djeca u ruralnim prostorima 2,7 sati tjedno više gledaju TV ili su pred računalom (Badrić i Prskalo, 2011).

Miller (2003) istraživala je aktivno i neaktivno slobodno vrijeme na uzorku od 5887 djece između 5 i 12 godina. Među djecom koji su se bavili nekom tjelesnom aktivnosti u slobodno vrijeme, najčešće su prakticirali vožnju biciklom (65,8%), plivanje (42,1%) i nogomet (36,4%). Kolar (1993) je pak istražujući područje grada Melburna (na uzorku od 359 djece) dobila podatke da se djeca najčešće bave onim aktivnostima koje su pasivne i ne zahtijevaju nikakav fizički napor (Badrić i Prskalo, 2011).

Rezultati istraživanja vremena provedenog u gledanju TV, provođenju pred računalom i tjelesnom vježbanju Velde i sur. (2007) koje je obuhvatilo devet europskih zemalja, na uzorku od 12538 djece u starosti od 11 godina, pokazalo je da dječaci više vrijeme provedu gledajući televiziju, ali i više tjelesno vježbaju od djevojčica (Badrić i Prskalo, 2011).

Prskalo (2007) je zaključio, prema istraživanju na učenicima od 1. do 4. razreda, da provedba slobodnog vremena u nekoj karakterističnoj aktivnosti značajno više nego u nekoj kineziološkoj aktivnosti, i to u omjeru 27%:17%. U istom istraživanju djevojčice su pokazale više rezultate u provedbi slobodnog vremena u statičnim aktivnostima od dječaka (Badrić i Prskalo, 2011).

Autorice Rajić i Petrović-Sočo (2015) provele su istraživanje o dječjoj percepciji igre na otvorenom, usmjeravajući se pritom prema djetetu kao subjektu, a ne objektu istraživanja te su djeca tako postala njihovi partneri u istraživanju. Istraživanje je provedeno na uzorku od 107 djece predškolskog uzrasta te 101 djetetom školske dobi, a pitanja koja su koristile su: „Što je igra? Koja je tvoja najdraža igra? Što ti je potrebno za igru?“. Problem istraživanja sažele su u 4 pitanja: „Postoje li razlike u obilježjima dječje igre i dječje percepcije igre s obzirom na njihov

uzrast? Koji su najfrekventniji dječji odgovori o igri? Koja su zajednička obilježja igre prepoznatljiva u dječjim odgovorima? Postoje li značajne razlike u odgovorima djece vrtićkog i školskog uzrasta?“. Korišten je interpretativni pristup istraživanju te metoda analize sadržaja dječjih odgovora na pitanja postavljena razgovorom između odgojiteljice i djece. U vrtiću su odgojiteljice pismeno zabilježile odgovore djece. Odgojiteljice su pazile da se intervju s djecom vodi u prirodnim situacijama i prostoru u kojem dijete inače boravi s drugom djecom, u vrijeme kada završi s jednom aktivnošću, a prije no što se prebaci na drugu. Prilikom interpretacije dječjih odgovora, uočene su četiri zajedničke karakteristike odgovora: mali dio djece ne zna dati odgovor na pitanje „Što se voliš igrati“; nešto veći dio navodi računalne igrice; još više njih odgovara navođenjem konkretnih igračaka, dok najveći dio ispitanika navodi funkcionalne igre kao omiljene. Utvrđene su razlike u obilježjima dječje igre i njihove percepcije igre s obzirom na dob. Rezultati su pokazali da djeca predškolske dobi igru shvaćaju doslovnije te je teško odvajaju od igračke kao sredstva igre te najradije biraju lego materijal i druge kocke, autiće, lutke i materijale za kreativno izražavanje, dok djeca školske dobi preferiraju funkcionalnu pokretnu igru, posebice nogomet. Autorice navode kako navedeno ukazuje na nedovoljno zadovoljenu potrebu za kretanjem u svakodnevnim situacijama kod djece školskog uzrasta te se ista nalazi kao nužan element igre. Sva djeca koja su sudjelovala u istraživanju, igru povezuju isključivo uz pozitivne emocije te njihovu igru karakterizira uživanje, zabava i smijeh, što potvrđuje igru kao svrhovitu, samomotivirajuću, zanimljivu i ugodnu aktivnost. Kao partnere u igri, N=95 ispitanika navodi vršnjake, a jednako važan element predstavljaju im i igračke. Svega 9 djece navelo je računalo kao ključan element igre. Od svih oblika igre, u dječjim odgovorima najslabije je zastupljena simbolička igra. Autorice to smatraju posljedicom pasivnog zabavljanja uslijed pojačane izloženosti djece raznim medijima. Jednako zabrinjavajući podatak odnosi se na sudionike u igri gdje je zastupljenost odraslih samo kod N=46, a ni jedno dijete nije navelo odgojiteljicu kao partnera u igri. Usto, školarci pozitivnije procjenjuju sudjelovanje odraslih i vršnjaka u igri, što se može tumačiti razvojnom potrebom mlađe djece za stjecanjem iskustva iz prve ruke putem igračaka, a manje na druge načine socijalne interakcije. Autorice zaključuju kako bi odgojitelji (i učitelji) trebali integrirati igru u podučavanje te je u odgojno-obrazovnom procesu koristiti kao sadržaj, metodu i sredstvo učenja i podučavanja, stvarajući pozitivno socio-pedagoško ozračje i osiguravajući prostorno-materijalne uvjete, kao i vrijeme za igru s djecom.

3. Metode rada

Prilikom stvaranja ankete koju sam upotrijebila u istraživanju koristila sam podatke iz znanstvenih članaka te stručne literature koja je povezana uz korištenje slobodnog vremena djece i mladih, tjelesnom vježbanju u slobodno vrijeme te utjecaj boravka na otvorenom na razvoj djece predškolske dobi te ostalih pojmova koji se u ovom radu spominju. Za pisanje rada koristila sam, osim znanstvene i stručne literature, podatke dobivene iz ankete čije ću rezultate iznijeti i obrazložiti u nastavku. Ispunjavanje ankete bilo je dobrovoljno i anonimno, odabirući jedan od ponuđenog odgovora, te su poštovani svi etički kodeksi istraživanja.

3.1. Cilj i hipoteze

Cilj je ovog istraživanja bio ispitati i utvrditi koliko i na koji način djeca provode vrijeme na otvorenom. Kroz provedena se istraživanja trebala utvrditi sveukupna vremenska struktura djece predškolske dobi koju provode na otvorenom te koje aktivnosti najčešće odabiru. Postavljene su sljedeće hipoteze koje će biti potvrđene ili opovrgnute.

H1: Djeca u slobodno vrijeme na otvorenom ne borave dulje od 2 sata.

H2: Djeca prilikom boravka na otvorenom najčešće izabiru slobodnu aktivnu igru.

H3: Roditelji ne osmišljavaju aktivnosti na otvorenom za svoju djecu, ne vode ih na planinarenje ni organizirane radionice na otvorenom.

3.2. Uzorak ispitanika i varijable

Anketa je provedena na ukupno 1467 ispitanika. Sudionici istraživanja bili su roditelji djece predškolske dobi, a koristila se metoda anketnog upitnika. Iako se istraživanje tiče aktivnosti na otvorenom djece predškolske dobi, ovaj način prikupljanja podataka od roditelja odabran je jer je vjerodostojniji no što bi to bilo da su podaci prikupljeni izravno od djece. Anketni upitnik dizajniran je za potrebe ovog istraživanja, a roditelji su odgovarali anonimno odabirući jedan od ponuđenog odgovora. Anketni upitnik sastojao se od sedam pitanja kojima su se istraživale aktivnosti i vrijeme provedeno na otvorenom. Pitanja u anketnom upitniku odnosila su se na vremensku strukturu boravka na otvorenom, mjesta i vrstama aktivnosti

kojima se djeca bave na otvorenom. Također, ispitane su dječje preferencije pri odabiru aktivnosti na otvorenom.

U ovom radu i provedenom istraživanju nastoji se otkriti, opisati i objasniti mogući odnosi među varijablama, točnije povezanost nezavisne varijable, odnosno moderan, sjedilački način života i razvoj tehnologije i zavisne varijable, u ovom slučaju boravak na otvorenom.

3.3. Metode obrade podataka

Podaci su dobiveni i obrađeni pomoću Google obrasca te su prikazani pomoću grafova, u brojkama i postocima te popraćeni tekstualnom interpretacijom rezultata i komentarima. Anketni upitnik korišten u provođenju ovoga istraživanja bit će priložen u Prilozima na kraju rada.

4. Rezultati i rasprava

U nastavku će biti prikazani rezultati dobiveni na temelju anonimne ankete za roditelje djece predškolske dobi.

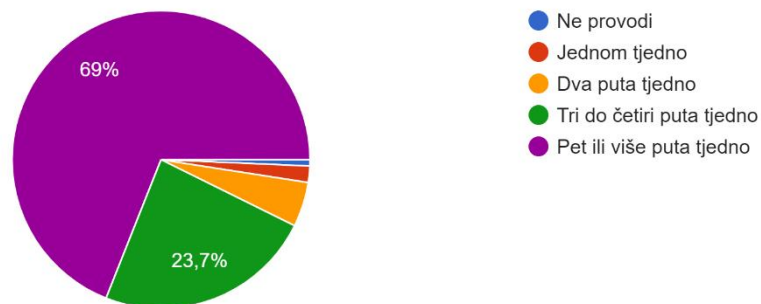
Na pitanje „Koliko (prosječno) puta tjedno vaše dijete provodi na otvorenom?“ roditelji su mogli odabrati između pet ponuđenih odgovora ovisno o tome koliko često u prosjeku na tjednoj bazi njihovo dijete provodi na otvorenom.

Graf 1.

Koliko (prosječno) puta tjedno vaše dijete provodi na otvorenom

Koliko (prosječno) puta tjedno vaše dijete provodi na otvorenom?

1.464 odgovora



10 roditelja, odnosno 0,7% odgovorilo da njihovo dijete ne provodi vrijeme na otvorenom. Jednom tjedno na otvorenom provodi 1,8% djece, dva puta tjedno 4,8%, tri do četiri puta tjedno 23,7%, dok je najveći postotak djece onih koji provode pet ili više puta tjedno na otvorenom, a to iznosi 69%.

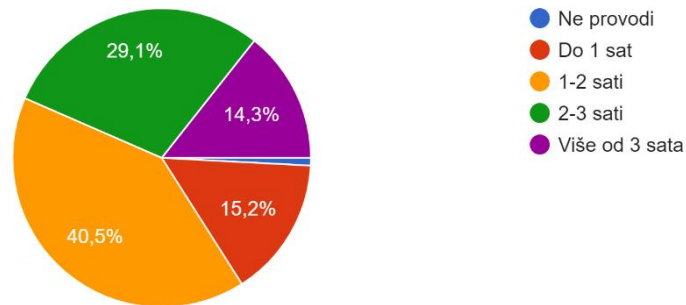
Obzirom na činjenice i znanstvene dokaze da roditelji u svoje slobodno vrijeme i slobodno vrijeme svojeg djeteta rijeko borave na otvorenom, smatram da su se roditelji odabrali odgovor „pet ili više puta tjedno“ zbog činjenice da djeca svakodnevno borave na otvorenom u predškolskoj ustanovi.

Graf 2.

Koliko (prosječno) vremenski vaše dijete provede na otvorenom u jednom danu

Koliko (prosječno) vremenski vaše dijete provede na otvorenom u jednom danu?

1.465 odgovora



Na temelju rezultata ispitanika ove ankete možemo vidjeti kako najviše djece provodi 1-2 sata dnevno na otvorenom (40,5%), dok je najmanje, odnosno 14,3%, one djece koja na otvorenom provode više od 3 sata. Jurko, Čular, Badrić i Sporiš (2015) navode kako djeca u dobi od 2-7 godine imaju slobodnog vremena na pretek te roditelji moraju shvatiti da djeca te dobi moraju nekoliko sati dnevno provoditi u igri na otvorenom kako bi zadovoljili svoju prirodnu potrebu za kretanjem.

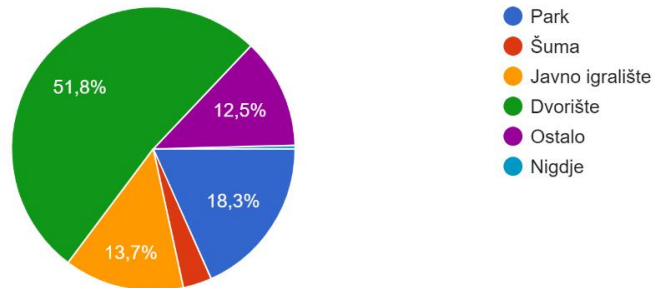
Kao i u prethodnom pitanju, očekivala sam najveći postotak odgovora „1-2 sati“ te smatram da su roditelji, osobito u urbanom području, zadovoljni vremenom koje njihovo dijete provede na otvorenom za vrijeme boravka u predškolskoj ustanovi i ne smatraju potrebnim da ga provodi i u svoje slobodno vrijeme (nakon što dođe iz vrtića kući).

Graf 3.

Gdje vaše dijete većinu vremena na otvorenom provodi

Gdje vaše dijete većinu vremena na otvorenom provodi?

1.464 odgovora



Na pitanje „Gdje vaše dijete većinu vremena na otvorenom provodi?“ roditelji su mogli odabrati između pet ponuđenih odgovora, prema učestalosti lokacije na kojoj njihovo dijete provodi najviše vremena kada je na otvorenom te jedan odgovor „ostalo“, ukoliko mjesto na kojem njihovo dijete provodi vrijeme nije ponuđeno. Najviše roditelja odgovorilo je da njihovo dijete vrijeme na otvorenom provodi u dvorištu, 51,8%.

Townsend i Weerasuriya (2010) navode kako se djeca najradije prepuštaju slobodnoj igri na otvorenom zbog okruženja koje se opisuje kao *prirodno obogaćena okolina*, a u kojoj dijete može provoditi svoje aktivnosti te koristiti njene dobrobiti. Značajke poput drveća, cvijeća, kamenja, grančica, vode, lišća pomažu u poticanju simboličke igre kod djece. Prirodno obogaćena okolina potiče djecu na učenje, rješavanje problema, kreativno razmišljanje, istraživanje, razvijanje osjećaja za smjer i orijentaciju, pamćenje i dr.

Na temelju ankete možemo vidjeti kako najmanje djece vrijeme na otvorenom provodi u šumi – svega 3,3%. Brojka od 48 djece, od ukupno 1467, koja provode svoje vrijeme na otvorenom u šumi iznenadila me zbog činjenice da je šuma najpogodnije mjesto za igru s prirodnim, nestrukturiranim i rastresitim materijalima koji razvijaju dječju kreativnost i maštu te za integrirano učenje zbog uključivanja svih osjetila istodobno.

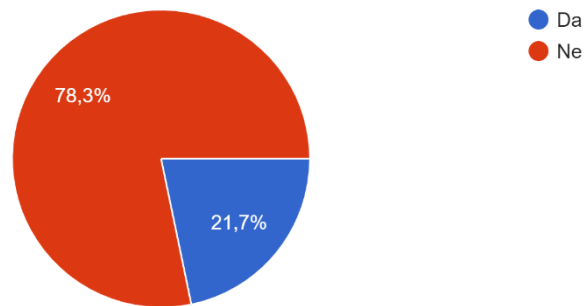
Na javnom igralištu provodi 13,7% djece, u parku 18,3%, a opciju „ostalo“ odabralo je 12,5% roditelja.

Townsend i Weerasuriya (2010) upozoravaju kako se količina kontakta djece s prirodom smanjuje te da se u današnje doba manje od 10% djece igra se na prirodnim mjestima, kao što su šume, parkovi, livade, što je značajan pad u usporedbi s 40% djece prije 30 do 40 godina. Zbog ovakvih činjenica postoji zabrinutost da su djeca sve više odvojena od prirodnog okruženja te da ga samim time manje razumiju.

Graf 4.

Planinarite li s djecom

Planinarite li s djecom?
1.463 odgovora



Na pitanje „Planinarite li s djecom?“ 21,7% roditelja odgovorilo je potvrdno, što iznosi 318 djece.

Cheng i Monroe (2012) navode kako djeca koja uživaju u prirodi imaju empatiju prema drugim živim bićima, razvijen osjećaj odgovornosti prema prirodi te je vjerojatnije da će provoditi više vremena u njoj. Stavovi i ponašanja djece prema prirodi su pod utjecajem članova njihovih obitelji koji im prenose vrijednosti.

Planinarstvo je rekreacijska aktivnost s visokim stupnjem prilagodljivosti, navodi Čaplar (2003) te dodaje kako se fizički napori vezani uz planinarenje mogu prilagoditi dobi i tjelesnom razvoju svakom pojedinom djetetu. Veliki dio proljeća, ljeta i jeseni pogodan je za odlazak na planinarenje s djecom predškolske dobi te se vrijeme planinarenja i sama ruta mogu prilagoditi kako bi bili pogodni za djecu tog uzrasta. Planinarenje kao tjelesna aktivnost pogoduje razvoju interpersonalnih veza i razvoju osjećaja zajedništva kod djece. Fizički napori sportske aktivnosti i planinarenja su slični, no nameće se jedna velika razlika - natjecateljska

borba nije prisutna u planinarstvu te zbog toga planinarstvo ne možemo nazivati sportom kao takvim, osim na organizacijskoj razini što ga čini izvrsnom aktivnošću za djecu.

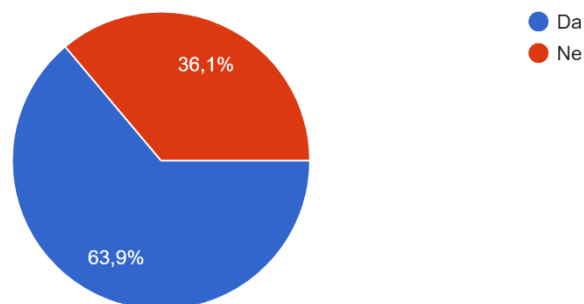
Obzirom na dosadašnja iskustva u razgovorima s roditeljima djece predškolske dobi, očekivala sam mali postotak onih koji planinare s djecom. Roditelji često šumu doživljavaju kao opasno mjesto za djecu, a fizički napor kao nepovoljan za njihovo zdravlje. Osim toga, smatram da su roditelji zavoljeli ovaj moderan način života u kojem je fizički napor sveden na minimum pa se tako ni sami ne upuštaju u aktivnosti kao npr. planinarenje.

Graf 5.

Osmišljavate li za svoje dijete aktivnosti na otvorenom

Osmišljavate li za svoje dijete aktivnosti na otvorenom?

1.464 odgovora



63,9% roditelja odgovorilo je potvrdo na pitanje „Osmišljavate li za svoje dijete aktivnosti na otvorenom?“, dok njih 36,1% ne osmišljava aktivnosti na otvorenom za svoje dijete. Važno je prostor prilagoditi djetetu i njegovim potrebama te je organizacija prostora ključna u iskustvenom učenju djeteta. Interakcija djeteta s fizičkim okruženjem znači susretanje s novim stvarima te povezivanjem s ranijim iskustvom što mu omogućuje oblikovanje vlastitog smisla (Valjan Vukić, 2013).

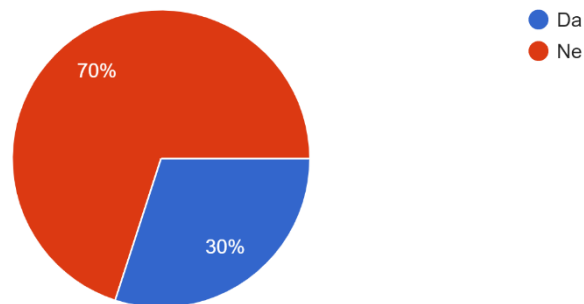
Sve više možemo čuti da roditelji odvođe djecu na boravak na otvorenom kako bi oni mogli nešto „u miru“ obaviti. Roditelji ne osmišljavaju aktivnosti na otvorenom već puštaju djecu da uživaju u slobodnoj i aktivnoj igri dok oni rade neke druge, svakodnevne aktivnosti.

Graf 6.

Da li vaše dijete prisustvuje organiziranim radionicama/igraonicama na otvorenom

Da li vaše dijete prisustvuje organiziranim radionicama/igraonicama na otvorenom?

1.464 odgovora



70% roditelja izjasnilo se da njihova djeca ne prisustvuju organiziranim radionicama/igraonicama na otvorenom. Možemo primijetiti kako se u nazad nekoliko godina sve više pažnja posvećuje boravku na otvorenom, različite udruge i organizacije organiziraju grupne igre, aktivnosti, radionice, igraonice na otvorenom, što uz nestrukturiranu igru na otvorenom ima jednako veliki značaj za razvoj djeteta, ponajviše socio-emocionalni razvoj. „Kako dijete raste i sazrijeva, odnosi s vršnjacima postaju sve važniji u njegovom životu“ (Pinter, 2008: 3).

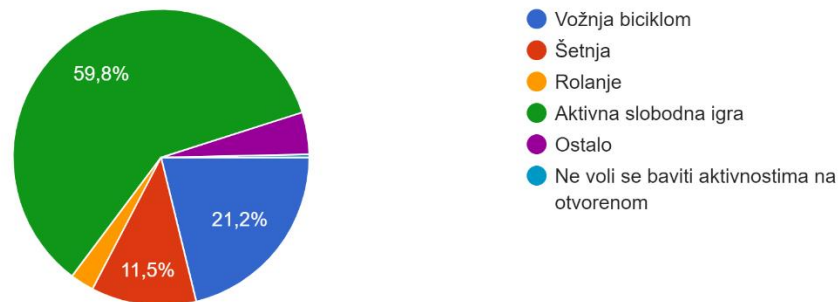
Problem u ovakvom postotku odgovora vidim u tome što su takve radionice organizirane isključivo u urbanim područjima i velikim gradovima pa roditelji iz ruralnog područja nemaju mogućnosti svoje dijete odvesti na takvo što.

Graf 7.

Kojim aktivnostima na otvorenom se vaše dijete najviše voli baviti

Kojim aktivnostima na otvorenom se vaše dijete najviše voli baviti?

1.464 odgovora



Na pitanje kojim aktivnostima na otvorenom se vaše dijete najviše voli baviti, 59,8% roditelja odgovorilo je kako njihovo dijete svoje slobodno vrijeme najčešće provodi kroz aktivnu slobodnu igru. Nadalje 21,2% djece svoje vrijeme na otvorenom koristi za vožnju biciklom, a 11,5% za šetnju. 2,6% djece za vrijeme boravka na otvorenom rolaju, a 4,6% roditelja odabralo je odgovor „ostalo“.

Osim što roditelji puštaju dijete da samostalno odabere i konstruira aktivnost na otvorenom kako bi se oni mogli baviti nekim drugim aktivnostima, aktivna slobodna igra je najčešći oblik aktivnosti djece predškolske dobi

Može se zaključiti da najviše djece svoje vrijeme na otvorenom provode u slobodnoj igri koja djeci pruža razne mogućnosti učenja jer nudi nešto što zatvoreni prostor nema - prirodno okruženje, a ukoliko su igre na otvorenom dobro osmišljene, djeca kroz njih stječu nova znanja, različita socijalna iskustva te novi izazovi predstavljaju iskustva koja imaju ulogu za psihofizički razvoj (Horvat i Jukić Lušić, 2012).

5. Zaključak

Igra je prirodni način učenja kod djece, njome se dijete služi prilikom istraživanja, promatranja, interakcija, iskazivanja emocija... Kroz igru dijete upoznaje druge, ali i samo sebe. Igre i aktivnosti na otvorenom imali veliki značaj za cjelokupni rast i razvoj, ali i opće zdravlje djeteta. Aktivnosti na otvorenom i zatvorenom nemjerljive su obzirom da otvoren prostor i priroda djetetu pruža bezbroj resursa i mogućnosti za igru. Nažalost, u posljednje vrijeme svjedoci smo praznim livadama, igralištima, šumama, svim površinama na otvorenom koje su nekada nama kao djeci služile za igru. Djeca sve češće odabiru aktivnosti za slobodno vrijeme koje ne zahtijevaju nikakav fizički napor, a uz nove tehnologije to je sve lakše ostvarivo. Umjesto da u šumi kopaju, sade, istražuju, beru; djeca to rade na mobilnim uređajima ili tabletima preko aplikacija ili igara.

Cilj istraživanja prikazanog u radu bio je ustanoviti koliko vremenski tjedno i dnevno, kojim se aktivnostima djeca predškolske dobi bave prilikom boravka na otvorenom te uključenost roditelja u planiranju aktivnosti na otvorenom za djecu. Na samom početku formirane su tri hipoteze koje će istraživanje potvrditi ili opovrgnuti. Hipoteza 1: Djeca u slobodno vrijeme na otvorenom ne borave dulje od 2 sata; hipoteza 2: djeca prilikom boravka na otvorenom najčešće izabiru slobodnu aktivnu igru; te hipoteza 3: roditelji ne osmišljavaju aktivnosti na otvorenom za svoju djecu, ne vode ih na planinarenje ni organizirane radionice na otvorenom.

U istraživanju je sudjelovalo 1467 roditelja koji su ispunjavali anketu o vremenu i aktivnostima na otvorenom djece predškolske dobi. Analizom podataka dobivenih iz ankete nastojalo se otkriti, opisati, argumentirati i objasniti mogući odnosi među varijablama, točnije povezanost nezavisne varijable, odnosno moderan, sjedilački način života i razvoj tehnologije i zavisne varijable, u ovom slučaju boravak na otvorenom. Provedeno istraživanje potvrdilo je međuovisnost modernog načina života u kojem prevladava sjedilački način te prekomjerno korištenje moderne tehnologije i pomanjkanje boravka na otvorenom i to u činjenici da vrlo mali broj ispitanika (roditelja) sa svojom djecom prilikom boravka na otvorenom odlazi u šumu, u šetnju, na planinarenje ili se bave nekom aktivnošću na otvorenom koja zahtijeva tjelesni napor. Obzirom na dobivene rezultate istraživanja, sve postavljene hipoteze (djeca u slobodno vrijeme na otvorenom ne borave dulje od 2 sata, djeca prilikom boravka na otvorenom najčešće izabiru slobodnu aktivnu igru i roditelji ne osmišljavaju aktivnosti na otvorenom za svoju djecu, ne vode ih na planinarenje ni organizirane radionice na otvorenom) su prihvaćene.

Kroz istraživanje problematike pomanjkanja djece u prirodi ili pomanjkanje prirode u djecu te radeći na tome da se ona prekine, moja misao vodilja je sljedeća: prije nego što ikad stavimo olovku u djetetove ruke, te bi ruke trebale kopati, gnječiti, štipati, pritiskati, uvijati i povlačiti u raznolikom okruženju i s raznim materijalima.

Obzirom da dosadašnja istraživanja pokazuju kako je djeci igra na otvorenom sve nedostupnija te da je povećan trend zastupljenosti igre u zatvorenom, važno je roditelje i sve stručnjake u odgoju i obrazovanju sve više podsjećati na pozitivne aspekte aktivnosti u prirodi.

6. Literatura

1. Badrić, M., Prskalo, I. (2011). Participiranje tjelesne aktivnosti u slobodnom vremenu djece i mladih. *Napredak: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, Vol. 152, No. 3-4, str 479-494
2. Badurina, P. (2015). Uloge odgojitelja u simboličkoj igri djece rane dobi. *Napredak*, 156 (1-2), 47-75.
3. Cheng, J. C. H., and Monroe, M. C. (2012). *Connection to Nature: Children's Affective Attitude Toward Nature*. *Environment and Behavior* 44:31.
4. Čaplar, A. (2003.) *Osnove planinarstva – priručnik za planinare*. Zagreb: HPS
5. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. NN 63/2008. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
6. Duran, M. (2003). *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
7. Goldberg, S., i Posokhova, I. (2003). *Razvojne igre za predškolsko dijete*. Lekenik: Ostvarenje.
8. Horvat, V., Jukić Lušić, I. (2012). Pravo djece s cerebralnom paralizom na igru na otvorenom. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18 (68), 26-29.
9. Jurčević Lozančić, A. (2016). *Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
10. Jurko, D., Čular, D., Badrić, M., Sporiš, G. (2015) *Osnove kineziologije*. Saša Krstulović, Alen Miletić, (ur.). Sveučilište u Splitu, Sportska-knjiga, Gopal Zagreb
11. Klarin, M. (2017). *Psihologija dječje igre*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
12. Louv, R. (2005). *Last Child in the Woods*. Chapel Hill: Algonquin Books.
13. Mårtensson, F. (2010). Igra na otvorenome u središtu zdravstvene kampanje. *Djeca u Europi*, 2 (4), 11-12. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123515>
14. Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću: novi pristup u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću*. Zagreb: SM naklada d.o.o.
15. Misra, M., Pacaud, D., Petryk, A., Collett-Solberg, P. F., i Kappy, M. (2008.). Vitamin D deficiency in children and its management: Review of current knowledge and recommendations. *Pediatrics*, 122(2), 398–417.
16. Moore, R. C. i Cooper, A. (2014). *Natural play and Learning Places: Creating and Managing Places Where Children Engage with Nature*. Raleigh, NC: Natural Learning Initiative and Reston, VA: National Wildlife Federation. Preuzeto s

https://conservationtools.org/library_items/1320-Nature-Play-Learning-PlacesCreating-and-Managing-Places-Where-Children-Engage-with-Nature

17. Pellegrini, A. (2009). *The role of play in human development*. New York, NY: Oxford University Press.
18. Pihač, M. (2011). Igra i kretanje djece na otvorenom – mogućnosti i rizici. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (64), 34-35. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/124363>
19. Pinter, D. (2008). Razvoj socijalnih odnosa. *Dijete, vrtić, obitelj*, 14 (54), 2-5. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/167756>
20. Požgaj, Ž. (2015). Suživot unutarnjeg i vanjskog prostora. *Dijete, vrtić, obitelj*, 20 (77/78), 41-45. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/169972>
21. Rajić, V., Petrović-Sočo, B. (2015). Dječji doživljaj igre u predškolskoj i ranoj školskoj dobi. *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 64(4), 603-620.
22. Schepers, W., van Liempd, I. (2010). Avantura u prirodi. Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa, 2(4), 2-3. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123511>
23. Slunjski, E. (2011). Razvoj autonomije djeteta u procesu odgoja i obrazovanja u vrtiću. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: Odsjek za pedagogiju.
24. Šagud, M. (2002). *Odgajatelj u dječjoj igri*. Zagreb: Školske novine.
25. Townsend, M., & Weerasuriya, R. (2010). *The benefits of contact with nature for mental health and well-being*. Beyondblue to green: Melbourne, Australia.
26. Trawick-Smith, J. (2018). *The Physical Play and Motor Development of Young Children: A Review of Literature and Implications for Practice*. Center for Early Childhood Education Eastern Connecticut State University.
27. Tuuling, L., Ugaste, A. i Õun, T. (2015). The Use of Outdoor Learning from the Perspective of Preschool Teachers and Principals. *Tradition and Innovation in Education*, 29, 11-33. Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/285766295_The_use_of_outdoor_learning_from_the_perspective_of_preschool_teachers_and_principals
28. Valjan Vukić V. (2013). Slobodno vrijeme kao „prostor“ razvijanja vrijednosti u učenika. *Magistra Iadertina*. Vol.8. No.1. str. 59-73
29. Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (2005). Dječja psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap.
30. Whitebread, D., Neale, D., Liu, H. J. C., Solis, L.S., Hopkins, E., Hirsh-Pasek, K. i Zosh, J. (2017). *The role of play in children's development: a review of the evidence*. Denmark: The LEGO foundation.

31. Yawkey, T. D., i Pellegrini, A. D. (2018). *Child's play: developmental and applied*. New York, NY: Routledge.

7. Prilozi

Prilog 1.

ANKETA O AKTIVNOSTIMA I VREMENU PROVEDENOM NA OTVORENOM DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Anketa se provodi u svrhu diplomskog rada i istraživanja na temu navedenu u naslovu ankete.

Koliko (prosječno) puta tjedno vaše dijete provodi na otvorenom?

- Ne provodi
- Jednom tjedno
- Dva puta tjedno
- Tri do četiri puta tjedno
- Pet ili više puta tjedno

Koliko (prosječno) vremenski vaše dijete provede na otvorenom u jednom danu?

- Ne provodi
- Do 1 sat
- 1-2 sati
- 2-3 sati
- Više od 3 sata

Gdje vaše dijete većinu vremena na otvorenom provodi?

- Park
- Šuma
- Javno igralište
- Dvorište
- Ostalo
- Nigdje

Planinarite li s djecom?

- Da
- Ne

Osmišljavate li za svoje dijete aktivnosti na otvorenom?

- Da
- Ne

Da li vaše dijete prisustvuje organiziranim radionicama/igraonicama na otvorenom?

- Da
- Ne

Kojim aktivnostima na otvorenom se vaše dijete najviše voli baviti?

- Vožnja biciklom
- Šetnja
- Rolanje
- Aktivna slobodna igra
- Ostalo
- Ne voli se baviti aktivnostima na otvorenom

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)